

troçells», no és improbable que es tracti d'una variant del mateix *espelt*, qui sap si amb mala lectura de *-ll* per *-l*, si bé s'entreveuen altres possibilitats fonètiques.

També deu provenir d'aquest terme, usat per anomenar diverses eines metàl·liques, totes de forma llargada o punxent i de figura comparable a un espigó o ast, el nom de peix *espet* 'Sphyaena vulgaris', peix teleosti de mig a un metre de llarg; reparem en efecte que el nom grec *σφύραινα* també designa pròpiament una eina tallant o percussora, i de forma allargada, essent un diminutiu de *σφύρα* 'martell', 'aixada'. És viu a Eivissa, on li donen l'equivalent cast. *lacerta* (PzCabrero; Castelló, *Ibiza y Form.*, 121, el cita junt amb els *massots*), a la costa del Continent (BDC XI, 49) i a Mallorca, on JMBover (*Not. Isla Mall.*, a. 1834, p. 23) li donava com a equivalència castellana *espeto*, o sigui precisament el nom castellà d'un ast allargat o llançó; no el recordo del Maresme, però em parlaren d'*espéts* a la costa mallorquina de tramuntana (Banyalbufar, 1964); *spet* ja en una llista mallorquina de 1361-5 (BSAL VII, 120a), però en el mateix segle apareix també en el Princ.: aariat amb el bonitol en una llista de Sant Celoni, de 1370, i ja «emperador, e *spets* --- rajades e strutes, toltes les cohes e la mocha ---» a Balaguer, a 1313 (BABL XII, 147, 422).

Per a l'etimologia germànica bastaria remetre a la detinguda nota entorn del cast. ant. *espeto* 'ast' i els seus afins romànics en el DCEC II, 390, cast. mod. *espétón*, *espetar*, fr. *épieu* 'llançó', oc. ant. *espeut*, it. *spiedo*. Sembla que es tracta de dos mots germànics diferents des de l'origen, l'un de la forma \*SPĪRUS, l'altre SPEUT, si bé tots dos s'han sumat i confós en al. mod. *spiess* i en l'it. *spiedo*, i és de creure que ja hi hagués entre ells un parentiu més o menys remot en germànic. *Spitus* ja figura en les Glosses de Reichenau (S. VIII), *speltum* (< *speut*) en les de Sant Gal (Ss. VIII-X). Per a la resta veg. l'article citat, afegint a la bibliografia citada, M-Lübke, *Wiener Studien* xxv, 207; Heraeus, *Kleine Schriften*, 95.

ESPELTA, del ll. tardà SPĒLTA id., que el rebé del germànic, cf. a-al. ant. *spēlza* id., ags. *speld* 'estella', 'tros de fusta', esc. ant. *spjald* 'post', gòt. *spild* 'tegell', al. *spalten* 'partir, badar'. □ 1.<sup>a</sup> doc.: 1113, doc. del Cartulari de St. Cugat (III, 23), referent a la rogalia de Sabadell. Rima en *è* oberta, amb *empelta*, Aversó, 468.2.

Un doc. de 1480 fa constar que els pagesos de Terrassa «són obligats a servitut de jova, *spelta*, carabassa de vi, sistella de verema, fex de palla ---» (Hinojosa, *Reg. Señ. Cat.*, p. 266). OPou tradueix cat. *spelta* com «*spelta*, zea» citant-la entre el *forment* i, d'altra banda, l'*ordi* i el *sègol* (p. 325). Les *Memòries d'Agricultura* de la Junta de Comerç de Bna., any 1817 (vol. v, 8), citen l'*espelta* cat., en castellà *espelta*, entre els «granos de calidad ínfima destinados directamente al sustento ínfimo del hombre, e indirectamente al inferior del ganado» distingint-la entre *espelta de dos carrells* i de *quatre carrells*, dita aquesta en cast.

*esp. de cuatro carreras o melliza*, aquella, *de dos carreras*. El nom castellà, no documentat fins a 1490, és manllevat del català, com ho indica ja la no diftongació de la *è*, car és segur que en llatí (on es documenta des de c. a l'a. 300) tindria *ĕ* tenint en compte la *è* de l'it. ant. *spelta* 'farro', 'espelta' (ja en Dante i en el S. XIV), la *è* de l'oc. ant. *espelta*, el triftong *eau* del fr. *épeautre*, i la *è* de l'alt-alemany antic. Per als detalls de l'origen germànic, veg. DCEC II, 387a, Walde-H., s. v., i Pok., IEW, 986.15.

DERIV.: *Espeltar*. *Espeltera*.

*Espeltir*, V. *tirar* *Espe lunca*, V. *espluga* *Espembre*, V. *prémer* *Espenada*, *espenador*, *espenar*, -at, V. *penya* *Espenca*, *espençar*, V. *penca* *Espendoixat*, *espendoixat*, V. *pendaixo* (PENJAR) *Espenjollar*, V. *penjoll* (PENJAR) *Espenta*, *espartar*, *espartejar*, V. *empènyer* *Espentolar*, V. *péntols* (PENJAR) *Espentollegar* sembla errada o mala lectura per *esponentegar* *Espenya*, *espenyador*, *espenyar*, *espenyegar*, V. *penya* *Espènyer*, *espenyir*, *espenyó*, V. *empènyer* *Esper*, *espera*, *esperança*, *esperança*, V. *esperar* *Esperancó*, V. *esparrancó* (*esparrancar*)

ESPERAR, del ll. SPĒRĀRE 'esperar, tenir esperança, esperar'. □ 1.<sup>a</sup> doc.: doc. de c. 1240-50.

«Jo é gran obs aquest aver que vós lo-m pag<u>ets per qué, séner --- jo *esperava* la vostra paga, per qué, séner, no vulats que i aja més de don ---», doc. de SdUrg. dels anys 1230-1275 (PPujol, *Docs. Vg. Urg.*, 11.8).

Tots dos significats catalans bàsics a) 'tenir esperança d'una cosa', i b) 'deixar passar temps' ja apareixen des dels orígens; el segon ja també en el S. XIII: «tro l'endemà sia *sperats*' 'esperí hom fins demà', *Set Savis*, v. 3129; així mateix és l'equivalent del fr. *attendre*, angl. *to wait*, al. *warten*, cast. *aguardar*, en la sèrie següent: «quanta de injúria has feta als pobres de Jhesu Crist tan longament! Ni on són los mèrits qui t'*esperen* après ta mort?», «los cardenals *speraven* los uns los altres per ço que tractassen de elecció», Llull (*Blanq.*, NCl. I, 107.21; II, 134.18); «senyor de nau --- qui noliejarà --- a mercaders e --- prometrà als mercaders de *esperar* temps sabut là on la nau o leny farà port ---», *Consolat*, § 189 (Pard., p. 216); «los cavaleés vos *asperan* per enar a Mi<s>sa», «are m'*esperere*» Imp. 2, «Perseval t'*espere*» (traduint fr. ant. *l'atent*), Reixac (*Questa*, 17.21, 67.28, 145.17); «ara *esperats-vos* un poc», Eiximenis (*Terc.*, NCl. VI, 40). I el bon repertori d'escrí. Renaix. que aplega el DBal.

No es pot dir que el llatí vagi tenir el sentit d'*attendre* en l'Antiguitat, però els usos clàssics del mot en part es prestaven ja a desenrotllar-lo: «quod salpienter *speravimus*' 'allò que ens esperàvem', Columella, «nuntii *sperabantur*' 'on attendat des missatgers' Tàcit, i en general el fet que *sperare* en l'estil més clàssic tingué un abast quasi neutral, apuntant a les coses indesitjables no menys que a les desitjables: «s'*attendre* à qqch. de funeste' «at *sperate* deos ---»